УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Геодезия
1046 София, бул. "Хр. Смирненски" №1
Регистрационен индекс и дата
917/11.11.2026

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Теодор Седларски, Стопански факултет на Софийския университет "Св. Климент Охридски", катедра "Икономика" | научна специалност 05.02.01 „Политическа икономия (микроикономика и макроикономика)"

за научните трудове, представени по конкурса за заемане на академична длъжност „доцент" в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика (Микроикономика, макроикономика и институционална икономика), обявен в ДВ, бр. 56/19.06.2026 г. и на интернет страницата на УАСГ

на кандидата:

Стоян Стоянов Шаламанов, доктор по научна специалност 3.8 Икономика със защитен дисертационен труд на тема „Правата на собственост в институционалния механизъм на икономическата система"

1. Информация за конкурса

Съгласно заповед No.515/25.09.2026 г. на Ректора на УАСГ съм включен в състава на научно жури за провеждане на конкурс за заемане на академична длъжност „доцент" в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика (Микроикономика, макроикономика и институционална икономика), обявен в ДВ, бр. 56/19.06.2026 г. и на интернет страницата на УАСГ.

На 24.09.2026 г. е проведено заседание на Комисия, назначена от Ректора на УАСГ със заповед № 505/23.09.2026 г. и в изпълнение на чл. 48, ал. 4 от ППЗРАСРБ, за проверка на документите и допускане до участие в конкурса. В предвидения срок – до 21.09.2026 г. документи е подал един кандидат. Комисията е разгледала подадените документи, установила е тяхното съответствие с изискванията на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в УАСГ и е взела решение да допусне до участие в конкурса за заемане на академична длъжност „доцент" в професионално направление 3.8. Икономика (Микроикономика, макроикономика и институционална икономика), публикуван в ДВ, бр. 56/19.06.2026 г. единствения кандидат – **гл. ас. д-р Стоян Стоянов Шаламанов**.

2. Кратко представяне на кандидата и учебно-преподавателска дейност

Стоян Шаламанов получава икономическото си образование по бакалавърската специалност „Икономика на отбраната и сигурността" и завършва две магистърски програми – по „Право" и „Макроикономика" в Университета за национално и световно стопанство. Придобива образователната и научна степен „доктор" по научната специалност „Политическа икономия

(Микроикономика и Макроикономика)“ през 2017 г. отново в Университета за национално и световно стопанство със защитен дисертационен труд на тема „Правата на собственост в институционалния механизъм на икономическата система“ под научното ръководство на проф. Трайчо Спасов. Темата на дисертационния труд и придобитата научна квалификация съответстват на професионалното направление и научната област на настоящия конкурс.

Кандидатът заема първоначално академичната длъжност „главен асистент“ по икономика в Университета по архитектура, строителство и геодезия, а от 2019 г. е и главен асистент в Стопанския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, доцент в СУ е от юли 2026 г. Изпълнява функциите на научен секретар на катедра „Икономика“ и е член на Факултетния съвет на Стопанския факултет на Софийския университет. Преподавателската му дейност започва обаче по-рано, като хоноруван преподавател в Университета за национално и световно стопанство още от 2009 г., където продължава да чете лекции на хонорар.

Справката за учебната натовареност на гл. ас. д-р Стоян Шаламанов показва редовно превишение на аудиторната му заетост над определения годишен норматив в УАСГ. Във висшите училища, където преподава, чете лекции по дисциплините „Микроикономика“, „Макроикономика“, “Обща икономическа теория”, „Институционална икономика“, „Икономически анализ на правото“, „Европейски политики и програми“, „Европейски програми и проекти“ и „Мениджмънт“. Активната ангажираност на д-р Шаламанов в учебния процес включва също осъществените от него през периода научно ръководство на дипломни работи на студенти в магистърски програми, както и методическо ръководство на учебни практики на студенти.

В допълнение, д-р Шаламанов изпълнява успешно функциите на ръководител на магистърската програма „Бизнес икономика“ в Стопанския факултет на СУ, а през 2024 г. взема участие в международен образователен проект (BAUHAUS4EU/ERASMUS-EDU-2024-EUR-UNIV), финансиран по програма Еразъм на Европейската комисия.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност и научни приноси на кандидата

За участие в конкурса д-р Стоян Шаламанов представя 19 научни публикации, пет от които са дело на авторски екип. Списъкът с публикации включва самостоятелен монографичен труд, две глави от колективна монография, 5 статии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (SCOPUS и Web of Science); 11 статии и доклади в нереферирани издания с научно рецензиране. От публикациите 13 броя са на български език, а 6 броя - на английски език.

Кандидатът е декларирал участие като член на екипа в 2 научни изследователски проекта (1 национален и 1 университетски). Справката за цитиранията съдържа информация за общо 16 цитирания, от които 5 в индексирани в SCOPUS издания.

Интердисциплинарните научни компетенции и публикации на д-р Шаламанов в областта на икономиката и правото намират признание с избирането му за член на редакционната колегия на международното научно списание Journal of Law and Social Politics.

Централно място сред публикациите за конкурса на д-р Шаламанов заема монографичното изследване, представено като хабилитационен труд на тема „Съдебната система в институционалния механизъм на пазарната икономика и ролята ѝ за преодоляването на пазарните дефекти“, ISBN:978-619-7819-19-9, издателство на Софийския университет "Св. Климент Охридски" - Стопански факултет, 2026 г. (вписано в споделената библиографска база данни/своден каталог COBISS.). С него авторът запълва празнота в родната научна литература по актуален и научно значим проблем – ролята на съдебната система в институционалния механизъм на пазарната икономика и нейното значение за преодоляването или ограничаването на основните пазарни дефекти. Още в самото заглавие на труда е заложена амбицията за интердисциплинарно изследване, което не се ограничава нито до традиционния правен анализ, нито до стандартното икономическо описание на пазарните провали. Авторът се стреми да покаже, че съдебната система е не само елемент от правовата държава, но и съществена икономическа институция, без която пазарната икономика не може да функционира предвидимо, ефективно и справедливо.

Основната изследователска линия е изградена около разбирането, че свободният пазар не винаги е способен самостоятелно да преодолее собствените си несъвършенства. Съдът се разглежда като институция, която гарантира прилагането на правните норми, защитата на собствеността, изпълнението на договорите, контрола върху администрацията и санкционирането на антиконкурентни или обществено вредни практики. Това позволява на автора да изведе съдебната власт извън тесните рамки на правораздаването и да я постави в центъра на анализа на институционалните предпоставки за икономическо развитие.

Трудът е структуриран логично и последователно. Той включва въведение, три основни глави, заключение и препоръки, приложения и използвана литература. В първа глава се изгражда теоретичната рамка чрез разглеждане на петте основни пазарни дефекта – монополизацията, външните ефекти, публичните блага, несъвършената информация и неравенството в доходите. Втора глава насочва вниманието към теоретичните и съдебно-практическите доказателства за ролята на съда в институционалния механизъм на икономическата система. Трета глава представя емпиричен анализ на някои взаимовръзки между съдебната система, информационната асиметрия, инвестиционната активност и неравенството.

Актуалност и значимост на темата:

Актуалността на монографията е безспорна. Съвременните икономики все по-често се сблъскват с проблеми, които не могат да бъдат обяснени единствено чрез стандартните категории на макроикономическата политика. Все по-голямо значение придобива качеството на институциите, степента на доверие в тях, предвидимостта на правната среда и способността на държавата да гарантира ефективно прилагане на правилата. От тази гледна точка изследването на съдебната система като икономически значима институция е оправдано и навременно, като авторът поставя проблема в контекста на България, но не го ограничава само до националната среда.

Изборът на петте пазарни дефекта като основа на анализа е добре аргументиран. Монополизацията, външните ефекти, публичните блага, информационната асиметрия и неравенството са сред най-разпознаваемите основания за държавна и институционална намеса в пазарните процеси. Като ги разглежда заедно, авторът постига широка рамка, в която

съдебната система може да бъде анализирана не фрагментарно, а като общ институционален коректив. Това придава на труда както теоретична, така и практическа значимост.

Значимостта на изследването се засилва и от факта, че в икономическата литература съдебната система често остава в периферията на анализа. Обикновено повече внимание се отделя на законодателната и изпълнителната власт, на регулаторите и на публичната администрация. Монографията компенсира тази празнина, като показва, че съдът не е пасивна институция, която се намесва само след възникване на спор, а фактор, който предварително влияе върху поведението на икономическите субекти чрез очакванията за защита, санкция и предвидимост.

Оценка на целите, задачите и изследователската теза:

Целта на монографията е ясно формулирана – да се изгради цялостна аналитична рамка, чрез която да се обоснове значението на съдебната система в институционалния механизъм на пазарната икономика и в ограничаването на основните пазарни дефекти. Поставената цел е амбициозна, тъй като изисква съчетаване на различни научни полета и преодоляване на традиционното разделение между икономическия и правния подход.

Задачите, които авторът си поставя, са последователни и съответстват на целта на изследването. Те включват систематизиране на теорията на пазарните дефекти, реконструиране на мястото на съда в икономико-правните теории, анализ на механизмите на съдебно въздействие, сравнително изследване на антитръстовото законодателство и съдебната практика, както и оценка на наличните индикатори за съдебна система, информираност и неравенство. Тази система от задачи позволява на автора да премине от общата теория към конкретните институционални проявления и накрая към емпирична проверка.

Изследователската теза е убедително заявена. Авторът защитава разбирането, че съдебната система не изпълнява единствено решаваща функция като последна инстанция при правни спорове, а има основополагащо значение за създаването и поддържането на институционалните предпоставки, необходими за ограничаване на пазарните дефекти. Формулираните работни хипотези са свързани с изследователската теза. Те се отнасят до връзката между доверието в съдебната система, икономическата свобода и инвестиционната активност; продължителността на съдебните производства с кредитната информираност и инвестиционната среда, а независимостта на съдебната власт – с ограничаването на неравенството. Важно достойнство на труда е, че авторът не приема тези връзки механично и еднопосочно, а отчита тяхната сложност и ограниченията на наличните данни.

Методологична характеристика:

Методологията на изследването е адекватна на сложността на темата. Теоретичният анализ се използва за изясняване на същността на пазарните дефекти и на основанията за тяхното разглеждане като проблеми на свободния пазар. Институционалният анализ позволява да се постави съдебната система в по-широката рамка на правовата държава и икономическата система. Икономическият анализ на правото дава възможност да се осмислят правните норми не само като формални правила, но и като стимули, които влияят върху поведението на икономическите субекти. Сравнителноправният подход е уместен в частите, посветени на антитръстовото законодателство и съдебната практика в САЩ, Европейския съюз и България. Той позволява да се покажат различни модели на институционално справяне с монополизацията и ограниченията на конкуренцията. Анализът на съдебната практика придава конкретност на изследването и показва как общите теоретични постановки се проявяват в реални казуси.

Емпиричният анализ е представен като дескриптивен. Авторът ясно отчита ограниченията на наличните статистически данни – липсата на богат и концептуално еднороден

набор от показатели за качеството на съдебната система, отсъствието на агрегирани индикатори за информираността и трудностите при международните сравнения. Това повишава достоверността на изследването, тъй като не се правят прекомерни изводи отвъд онова, което данните позволяват.

Научни и научно-приложни приноси:

Монографичният труд съдържа редица научни и научно-приложни приноси. На първо място следва да се посочи изграждането на цялостна аналитична рамка, в която петте основни пазарни дефекта се разглеждат през призмата на съдебната система. Този подход е оригинален и полезен, защото позволява да се открои общата институционална логика зад различни на пръв поглед икономически проблеми.

Трудът допринася за по-ясното концептуализиране на съда като икономически значима институция. Авторът убедително показва, че съдебната система влияе върху икономическите процеси не само чрез конкретни решения по спорове, но и чрез по-общия ефект на правната предвидимост, защитата на правата и доверието в институционалния ред. Това е важен принос към институционалната икономика и икономическия анализ на правото.

Монографията предлага полезно съчетание между теория, сравнителноправен анализ и съдебна практика. Това я прави приложима не само за академична употреба, но и за експерти, работещи в областта на публичната политика, конкурентното право, съдебната реформа и институционалното развитие.

Трудът има принос в идентифицирането на слабости в съществуващата статистическа база. Авторът уместно подчертава необходимостта от по-добри и по-съпоставими индикатори за качеството на съдебната система, за продължителността на съдебните производства и за равнището на информираност в икономиката. Тези препоръки имат практическа стойност, тъй като бъдещи изследвания и политики в тази област зависят от наличието на надеждни данни.

Поставя се и въпросът за връзката между съдебната независимост, ефективността на правораздаването и социално-икономическите резултати. Това е важно в контекста на България, където дебатът за съдебната система често се води предимно в политически или юридически план, без достатъчно внимание към икономическите последици от нейното функциониране.

Към монографията могат да бъдат отправени няколко критични бележки и препоръки с конструктивен характер, имащи за цел да подобрят евентуални следващи издания.

Първата препоръка е свързана с необходимостта от още по-ясно разграничаване между прякото и косвеното въздействие на съдебната система върху отделните пазарни дефекти. При монополизацията например съдът може да има пряка роля чрез контрол върху решения на органите за защита на конкуренцията и чрез съдебна практика по конкретни казуси. При неравенството обаче въздействието често е по-косвено – чрез защита на права, достъп до правосъдие, ограничаване на произвола и гарантиране на институционална предвидимост.

Втората препоръка се отнася до емпиричната част. Авторът коректно посочва, че използваните данни позволяват предимно дескриптивен анализ. Въпреки това в отделни места би могло още по-видимо да се подчертае разликата между корелация, логическа връзка и причинно-следствена зависимост. Това би предпазило читателя от прекалено силна интерпретация на емпиричните резултати и би укрепило методологичната прецизност на изложението.

Трета препоръка е свързана с обема и плътността на теоретичния материал. В някои части изложението е богато на понятия, примери и сравнителни препратки, което е научно полезно, но може да затрудни проследяването на основната теза. Би било възможно да се

добавят междинни обобщения в края на отделните раздели, които ясно да връщат анализа към централния въпрос – как конкретният пазарен дефект се влияе от съдебната система.

Четвърта препоръка е свързана с по-нататъшното развитие на изследването. Темата позволява бъдещо задълбочаване чрез изграждане на по-строг емпиричен модел, включващ по-дълги времеви редове, повече държави и допълнителни контролни променливи. Това би позволило в бъдеще да се тества по-прецизно доколко качеството на съдебната система влияе върху инвестициите, информираността, неравенството и други социално-икономически показатели.

В заключение, по отношение на дисертационния труд може да се посочи, че представлява сериозно, актуално и задълбочено научно изследване. Авторът демонстрира добро познаване на икономическата теория, на институционалния анализ и на съответната правна проблематика. Съчетаването на тези подходи е едно от основните достойнства на труда.

Монографията има ясно формулирана цел, последователно изградена структура, адекватна методология и разпознаваеми приносни моменти. Тя обогатява изследванията върху институционалните предпоставки на пазарната икономика и убедително защитава тезата, че съдебната система трябва да бъде разглеждана като ключов фактор за ограничаване на пазарните дефекти.

Особено положително следва да се оцени стремежът на автора да изведе съдебната система от периферията на икономическия анализ и да покаже нейното значение за конкуренцията, публичните блага, външните ефекти, информираността, инвестиционната среда и неравенството. Това придава на труда както научна, така и практическа стойност.

Монографичният труд е самостоятелно и приносно научно изследване, което отговаря на изискванията за монографична разработка и може да бъде използвано в академичната и експертната практика.

Сред научните приноси с теоретичен и теоретико-приложен характер на д-р Шаламанов в останалите публикации, предоставени за участие в конкурса, могат да бъдат изтъкнати особено предложената модифицирана концептуална рамка за анализ на ролята на съдебната система в институционалния механизъм на пазарите, както и приложението на теорията за правата на собственост и оценката на институционалната среда за формулиране на политики, насочени към повишаване на икономическата ефективност; задълбочаването на икономическия анализ на правото в областта на конкуренцията и регулирането; предложенията за институционални решения при пазарни дефекти; авторовото изследване на аспекти на макроикономическите дисбаланси и институционалните аспекти на европейската интеграция; резултатите от анализа на отражението на демографските процеси и сребърната икономика върху развитието на пазара на труда; усъвършенствани критерии за оценка на секторната уязвимост на икономически дейности.

В своята цялост научноизследователската дейност на гл. ас. д-р Стоян Шаламанов може да се определи като теоретично и приложно значима. Изследователските му търсения в областта на институционалния механизъм зад успешното функциониране на пазарите, в т.ч. ключовия елемент на правата на собственост, отражението на дейността на съдебната система върху стопанските резултати, смесените публично-частни варианти на институционализация на собствеността, стопанските политики и аспектите на европейска икономическа съгласуваност.

Интердисциплинарният подход, характерен за изследователския профил на д-р Шаламанов, е съществена страна в работата му. Той свързва продуктивно икономическата с правната теория при анализа на институционалните комплекси, функционирането на съдебната система и оценката на макроикономическите стратегии. Осмислянето на икономическите

стимули в контекста на правните норми и останалите институционални конвенции е съвременен многообещаващ начин на проникване в дълбочина в същинската проблематика на мотивацията и ограниченията на икономическото поведение.

Безспорна е актуалността на анализираните проблеми, както и голямата им стопанска значимост. Повечето от тях са сравнително нови за изследователите у нас, а публикуването на част от резултатите и на английски език, наред с големия брой цитирания допринася за международната разпознаваемост не само на автора, но и на институцията, в която работи, както и за повишаване на стандартите за научна работа в страната ни.

Съгласно приложената справка за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ кандидатът събира 50 точки по група А, 100 точки по група В, 250 точки по група Г, 150 точки по група Д и 50 точки по група Е. Налице е изпълнение и надхвърляне на изискуемите минимални прагове по съответните групи показатели.

Способността да прилага научните резултати в разширен стопански контекст кандидатът демонстрира чрез участието си в научни проекти, насочени към изследването на адаптацията на пазара на труда след приемането в еврозоната, както и към предизвикателствата пред родното стопанство в пандемични условия.

4. Бележки и препоръки

Монографичните трудове на кандидата могат да бъдат използвани като средство за утвърждаване на съвременен начин на преподаване на важни икономически и правни дисциплини. Те биха могли да бъдат разширени с допълнителни подходящи казуси с приложение в съответните теми на отделни курсове, които биха допринесли съществено за разбирането на най-актуалните теоретични подходи от студентите в икономическите и финансовите специалности в страната.

В този смисъл към кандидата могат да бъдат отправени следните препоръки. Би могъл да помисли върху включването на голяма част от научните му резултати в учебния процес под формата на достъпни за студентите електронни ресурси и учебни материали. Би могъл да работи върху адаптирането на своите монографични изследвания, така че да бъдат използвани активно в процеса на обучение. Посочените препоръки не поставят под съмнение приносите и ползите от научната и преподавателска работа на кандидата, а напротив, се явяват допълнително признание за значимостта им.

5. Заключение

Научните приноси на кандидата в представените за рецензиране в конкурса публикации, както и качеството и обема на педагогическата му дейност дават основание за заключението, че са изпълнени всички изисквания на ЗРАСРБ, правилника за неговото приложение и Правилника за

прилагане на Закона за развитието на академичния състав в УАСГ. Стоян Стоянов Шаламанов преизпълнява количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в УАСГ. Предлагам на Научното жури да избере д-р Стоян Шаламанов за заемане на академичната длъжност „доцент” в конкурса в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика (Микроикономика, макроикономика и институционална икономика), обявен в ДВ, бр. 56/19.06.2026 г. и на интернет страницата на УАСГ.

София, 10.11.2026 г. **Член на журито:**

проф. д-р Теодор Седларски

УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Геодезия
1046 София, бул. "Хр. Смирненски" №1
Регистрационен индекс и дата
917 / 11. 11. 2026

REVIEW

by **Prof. Dr. Teodor Sedlarski**, Faculty of Economics and Business Administration, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Department of Economics | Academic specialty 05.02.01 "Political Economy (Microeconomics and Macroeconomics)"

of the scholarly works submitted in the competition for the academic position of "Associate Professor" in field of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences, professional field 3.8. Economics (Microeconomics, Macroeconomics and Institutional Economics), announced in State Gazette No. 56/19 June 2026 and on the website of the University of Architecture, Civil Engineering and Geodesy (UACEG)

of the candidate:

Stoyan Stoyanov Shalamanov, PhD in scientific specialty 3.8. Economics, whose defended doctoral dissertation was entitled "Property Rights in the Institutional Mechanism of the Economic System"

1. Information about the competition

Pursuant to Order No. 515/25 September 2026 of the Rector of UACEG, I have been appointed to the academic jury for the competition for the academic position of "Associate Professor" in field of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences, professional field 3.8. Economics (Microeconomics, Macroeconomics and Institutional Economics), announced in State Gazette No. 56/19 June 2026 and on the UACEG website.

On 24 September 2026, a committee appointed by the Rector of UACEG under Order No. 505/23 September 2026 held a meeting, pursuant to Article 48(4) of the Regulations for the Implementation of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, to examine the documents and determine eligibility for participation in the competition. One candidate submitted documents within the prescribed deadline, 21 September 2026. The committee reviewed the submitted documents, established that they complied with the requirements of the Regulations for the Implementation of the Act on the Development of the Academic Staff at UACEG, and decided to admit the sole candidate—Chief Assistant Professor Dr. Stoyan Stoyanov Shalamanov—to the competition for the academic position of "Associate Professor" in professional field 3.8. Economics (Microeconomics, Macroeconomics and Institutional Economics), published in State Gazette No. 56/19 June 2026.

2. Brief presentation of the candidate and teaching activities

Stoyan Shalamanov obtained his undergraduate education in the bachelor's programme "Economics of Defence and Security" and completed two master's programmes—"Law" and "Macroeconomics"—at the University of National and World Economy. In 2017, he was awarded the educational and scientific degree

of Doctor in the scientific specialty "Political Economy (Microeconomics and Macroeconomics)" by the same university, following the defence of his dissertation entitled "Property Rights in the Institutional Mechanism of the Economic System", supervised by Prof. Traycho Spasov. The dissertation topic and the academic qualification acquired are consistent with the professional field and area of science of the present competition.

The candidate initially held the academic position of Chief Assistant Professor of Economics at the University of Architecture, Civil Engineering and Geodesy, and since 2019 has also been a Chief Assistant Professor at the Faculty of Economics and Business Administration of Sofia University "St. Kliment Ohridski". He has held the position of Associate Professor at Sofia University since July 2026. He serves as Scientific Secretary of the Department of Economics and is a member of the Faculty Council of the Faculty of Economics and Business Administration at Sofia University. His teaching career began earlier, however, as a part-time lecturer at the University of National and World Economy in 2009, where he continues to teach on a part-time basis.

The report on the teaching workload of Chief Assistant Professor Dr. Stoyan Shalamanov shows that his classroom teaching hours regularly exceed the annual norm established at UACEG. At the higher education institutions where he teaches, he delivers lectures in the following subjects: "Microeconomics", "Macroeconomics", "General Economic Theory", "Institutional Economics", "Economic Analysis of Law", "European Policies and Programmes", "European Programmes and Projects", and "Management". Dr. Shalamanov's active involvement in the educational process also includes supervising master's students' theses during the period under review, as well as providing methodological supervision of student internships.

In addition, Dr. Shalamanov successfully performs the duties of Director of the master's programme "Business Economics" at the Faculty of Economics and Business Administration of Sofia University. In 2024, he participated in the international educational project BAUHAUS4EU/ERASMUS-EDU-2024-EUR-UNIV, funded by the European Commission's Erasmus programme.

3. Fulfilment of the requirements for the academic position and the candidate's scholarly contributions

For the competition, Dr. Stoyan Shalamanov has submitted 19 scholarly publications, five of which are co-authored. The list of publications includes a sole-authored monograph, two chapters in an edited volume, five articles in scholarly journals indexed and abstracted in globally recognised scientific databases (SCOPUS and Web of Science), and 11 articles and conference papers in non-indexed, peer-reviewed publications. Of these publications, 13 are in Bulgarian and six are in English.

The candidate has declared participation as a team member in two research projects (one national and one university project). The citation report records a total of 16 citations, five of which are in publications indexed in SCOPUS.

Dr. Shalamanov's interdisciplinary academic expertise and publications in economics and law have been recognised through his election to the editorial board of the international scholarly journal Journal of Law and Social Politics.

The central place among Dr. Shalamanov's publications submitted for the competition is occupied by the monographic study submitted as his habilitation work, entitled "The Judicial System in the Institutional Mechanism of the Market Economy and Its Role in Overcoming Market Failures", ISBN 978-619-7819-19-9, published by Sofia University "St. Kliment Ohridski", Faculty of Economics and Business Administration,

2026 (entered in the shared bibliographic database/union catalogue COBISS). With this work, the author fills a gap in the Bulgarian scholarly literature on a current and scientifically significant issue: the role of the judicial system in the institutional mechanism of the market economy and its importance for overcoming or mitigating the principal market failures. The title itself signals the ambition of an interdisciplinary study that is confined neither to traditional legal analysis nor to the standard economic account of market failures. The author seeks to demonstrate that the judicial system is not merely an element of the rule of law, but also a significant economic institution without which the market economy cannot function predictably, efficiently and fairly.

The central line of inquiry is built around the understanding that the free market is not always capable of overcoming its own imperfections independently. The court is viewed as an institution that ensures the enforcement of legal rules, the protection of property, the performance of contracts, oversight of the administration, and the sanctioning of anti-competitive or socially harmful practices. This enables the author to move the judiciary beyond the narrow confines of adjudication and place it at the centre of the analysis of the institutional prerequisites for economic development.

The work is structured logically and consistently. It comprises an introduction, three main chapters, a conclusion and recommendations, appendices, and a bibliography. Chapter One establishes the theoretical framework by examining the five principal market failures: monopolisation, externalities, public goods, imperfect information, and income inequality. Chapter Two focuses on theoretical and case-law evidence concerning the role of the court in the institutional mechanism of the economic system. Chapter Three presents an empirical analysis of certain interrelationships between the judicial system, information asymmetry, investment activity, and inequality.

Relevance and significance of the topic

The relevance of the monograph is beyond dispute. Contemporary economies increasingly face problems that cannot be explained solely through the standard categories of macroeconomic policy. The quality of institutions, the degree of trust placed in them, the predictability of the legal environment, and the state's ability to ensure effective enforcement of rules are becoming ever more important. From this perspective, examining the judicial system as an economically significant institution is justified and timely. The author places the problem in the context of Bulgaria without limiting it to the national setting.

The choice of the five market failures as the basis for the analysis is well substantiated. Monopolisation, externalities, public goods, information asymmetry, and inequality are among the most widely recognised grounds for state and institutional intervention in market processes. By examining them together, the author establishes a broad framework within which the judicial system can be analysed not in a fragmented manner, but as a general institutional corrective. This gives the work both theoretical and practical significance.

The significance of the study is further enhanced by the fact that the judicial system often remains on the periphery of analysis in the economics literature. Greater attention is usually devoted to the legislative and executive branches, regulators, and public administration. The monograph helps fill this gap by showing that the court is not a passive institution that intervenes only after a dispute has arisen, but rather a factor that influences the behaviour of economic agents in advance through expectations of protection, sanctions, and predictability.

Assessment of the objectives, tasks and research thesis

The objective of the monograph is clearly formulated: to develop a comprehensive analytical framework that substantiates the importance of the judicial system in the institutional mechanism of the market economy and in limiting the principal market failures. The objective is ambitious, as it requires the integration of different fields of scholarship and the overcoming of the traditional divide between economic and legal approaches.

The tasks set by the author are logically ordered and correspond to the objective of the study. They include systematising the theory of market failures; reconstructing the place of the court in economic and legal theories; analysing the mechanisms through which the judiciary exerts influence; conducting a comparative study of antitrust legislation and case law; and assessing the available indicators relating to the judicial system, awareness, and inequality. This set of tasks enables the author to move from general theory to specific institutional manifestations and, finally, to empirical examination.

The research thesis is persuasively stated. The author argues that the judicial system does not perform solely an adjudicative function as the final forum for legal disputes, but is of fundamental importance in creating and maintaining the institutional prerequisites necessary to limit market failures. The working hypotheses are linked to the research thesis. They concern the relationship between confidence in the judicial system, economic freedom, and investment activity; the duration of court proceedings, credit information, and the investment environment; and the independence of the judiciary and the limitation of inequality. An important strength of the work is that the author does not accept these relationships mechanically or as unidirectional, but acknowledges their complexity and the limitations of the available data.

Methodological characteristics

The methodology of the study is appropriate to the complexity of the topic. Theoretical analysis is used to clarify the nature of market failures and the grounds for treating them as problems of the free market. Institutional analysis makes it possible to situate the judicial system within the broader framework of the rule of law and the economic system. The economic analysis of law provides an opportunity to understand legal norms not only as formal rules, but also as incentives that influence the behaviour of economic agents. The comparative legal approach is appropriate in the sections devoted to antitrust legislation and case law in the United States, the European Union, and Bulgaria. It makes it possible to demonstrate different institutional models for addressing monopolisation and restrictions on competition. The analysis of case law lends specificity to the study and shows how general theoretical propositions manifest themselves in actual cases.

The empirical analysis is presented as descriptive. The author clearly acknowledges the limitations of the available statistical data: the lack of a rich and conceptually homogeneous set of indicators for the quality of the judicial system, the absence of aggregated indicators of awareness, and the difficulties involved in international comparisons. This enhances the credibility of the study, since it avoids conclusions that go beyond what the data can support.

Scientific and applied scholarly contributions

The monograph contains a number of scientific and applied scholarly contributions. First, it should be noted that it develops a comprehensive analytical framework in which the five principal market failures are examined through the lens of the judicial system. This approach is original and useful because it makes it possible to identify the common institutional logic underlying economic problems that may initially appear unrelated.

The work contributes to a clearer conceptualisation of the court as an economically significant institution. The author convincingly demonstrates that the judicial system affects economic processes not only through specific decisions in disputes, but also through the broader effects of legal predictability, the protection of rights, and confidence in the institutional order. This is an important contribution to institutional economics and the economic analysis of law.

The monograph offers a useful combination of theory, comparative legal analysis, and case law. This makes it relevant not only for academic use, but also for experts working in public policy, competition law, judicial reform, and institutional development.

The work also contributes to identifying weaknesses in the existing statistical database. The author appropriately emphasises the need for better and more comparable indicators of the quality of the judicial system, the duration of court proceedings, and the level of awareness in the economy. These recommendations have practical value, since future research and policies in this area depend on the availability of reliable data.

The relationship between judicial independence, the effectiveness of the administration of justice, and socio-economic outcomes is also raised. This is important in the Bulgarian context, where debate about the judicial system is often conducted primarily in political or legal terms, without sufficient attention to the economic consequences of its functioning.

Several critical observations and constructive recommendations may be made regarding the monograph, with a view to improving possible future editions.

The first recommendation concerns the need to distinguish even more clearly between the direct and indirect effects of the judicial system on individual market failures. In the case of monopolisation, for example, the court may play a direct role by reviewing decisions of competition authorities and through its case law in specific cases. In the case of inequality, however, the effect is often more indirect—through the protection of rights, access to justice, the prevention of arbitrariness, and the guarantee of institutional predictability.

The second recommendation relates to the empirical section. The author correctly notes that the data used allow primarily for descriptive analysis. Nevertheless, in certain places the distinction between correlation, a logical relationship, and a cause-and-effect relationship could be emphasised more explicitly. This would protect readers against an overly strong interpretation of the empirical results and strengthen the methodological precision of the exposition.

The third recommendation concerns the volume and density of the theoretical material. In some sections, the exposition is rich in concepts, examples, and comparative references, which is scientifically useful but may make it difficult to follow the central thesis. Intermediate summaries could be added at the end of individual sections, clearly bringing the analysis back to the central question: how is the particular market failure affected by the judicial system?

The fourth recommendation concerns the further development of the study. The topic lends itself to further investigation through the construction of a more rigorous empirical model incorporating longer time series, more countries, and additional control variables. This would make it possible in the future to test more precisely the extent to which the quality of the judicial system affects investment, awareness, inequality, and other socio-economic indicators.

In conclusion, the monographic study may be characterised as a serious, timely, and in-depth scholarly investigation. The author demonstrates a good command of economic theory, institutional analysis, and the relevant legal issues. The combination of these approaches is one of the work's principal strengths.

The monograph has a clearly formulated objective, a consistently developed structure, an appropriate methodology, and identifiable contributions. It enriches research on the institutional prerequisites of the market economy and persuasively defends the thesis that the judicial system should be regarded as a key factor in limiting market failures.

Particularly positive assessment should be given to the author's effort to move the judicial system from the periphery of economic analysis and demonstrate its importance for competition, public goods, externalities, awareness, the investment environment, and inequality. This gives the work both scholarly and practical value.

The monograph is an independent scholarly study containing original contributions, meets the requirements for a monograph, and may be used in academic and expert practice.

Among the theoretical and theory-based applied scholarly contributions made by Dr. Shalamanov in his other publications submitted for the competition, particular note should be taken of the proposed modified conceptual framework for analysing the role of the judicial system in the institutional mechanism of markets; the application of property rights theory and assessment of the institutional environment to formulate policies aimed at increasing economic efficiency; the further development of the economic analysis of law in the fields of competition and regulation; proposals for institutional solutions to market failures; the author's research into aspects of macroeconomic imbalances and the institutional dimensions of European integration; findings from the analysis of the impact of demographic processes and the silver economy on labour market development; and improved criteria for assessing the sectoral vulnerability of economic activities.

Taken as a whole, Chief Assistant Professor Dr. Stoyan Shalamanov's research activity may be described as significant in both theoretical and applied terms. His research focuses on the institutional mechanism underlying the successful functioning of markets, including the key element of property rights; the impact of the judicial system's activities on economic outcomes; mixed public-private forms of institutionalising property; economic policies; and aspects of European economic coordination.

The interdisciplinary approach characteristic of Dr. Shalamanov's research profile is an essential feature of his work. He productively connects economic theory with legal theory in analysing institutional complexes, the functioning of the judicial system, and the assessment of macroeconomic strategies. Understanding economic incentives in the context of legal rules and other institutional conventions is a contemporary and highly promising way of gaining deeper insight into the core issues of motivation and the constraints on economic behaviour.

The relevance of the problems analysed and their considerable economic significance are beyond dispute. Most of them are relatively new to researchers in Bulgaria. The publication of some of the findings in English, together with the substantial number of citations, contributes to the international recognition not only of the author but also of the institution at which he works, and helps raise standards of scholarly work in the country.

According to the attached report on compliance with the minimum national requirements for appointment to the academic position of "Associate Professor", the candidate has obtained 50 points in Group A, 100 points in Group B, 250 points in Group C, 150 points in Group D, and 50 points in Group E. The required minimum thresholds for the respective indicator groups have been met and exceeded.

The candidate demonstrates his ability to apply research findings in a broader economic context through his participation in research projects focused on studying the adaptation of the labour market following accession to the euro area, as well as the challenges facing the Bulgarian economy under pandemic conditions.

4. Remarks and recommendations

The candidate's monographs may be used as a means of promoting contemporary approaches to teaching important economics and law subjects. They could be expanded to include additional relevant case studies applicable to the topics of individual courses, which would make a substantial contribution to students' understanding of the most up-to-date theoretical approaches in economics and finance programmes in the country.

In this regard, the following recommendations may be made to the candidate. He could consider incorporating a substantial part of his research findings into the educational process in the form of electronic resources and teaching materials accessible to students. He could also work on adapting his monographic

studies so that they can be actively used in teaching. These recommendations do not call into question the contributions and benefits of the candidate's research and teaching; on the contrary, they constitute further recognition of their significance.

5. Conclusion

The candidate's scholarly contributions in the publications submitted for review in the competition, together with the quality and volume of his teaching activities, provide grounds for concluding that all requirements of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, its implementing regulations, and the Regulations for the Implementation of the Act on the Development of the Academic Staff at UACEG have been fulfilled. Stoyan Stoyanov Shalamanov exceeds the quantitative requirements for appointment to the academic position of "Associate Professor" at UACEG. I recommend that the Academic Jury elect Dr. Stoyan Shalamanov to the academic position of "Associate Professor" in the competition in field of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences, professional field 3.8. Economics (Microeconomics, Macroeconomics and Institutional Economics), announced in State Gazette No. 56/19 June 2026 and on the UACEG website.

Sofia, 10 November 2026

Member of the Academic Jury:

Prof. Dr. Teodor Sedlarski